

Metreoloji

Yazan : Kay.
Cevat

Ahvali arziye ve havaiyenin tebeddülât ve tahavvülâtı ile alâkadar olan ve dolayısıyla zürâî ve iktisadî işler ile deniz ve hava seferlerinde pek mühim faydaları bulunan metreoloji enstitülerimiz üç cepheden çalışmaktadır.

Birincisi, Maari Vekâleti emrinde bulunan İstanbul-Kandilideki Türkiye Rasathanesi; ikincisi, Ziraat Vekâleti emrinde bulunan Ankara-Etlikteki Metreoloji enstitüsü; üçüncüsü Millî Müdafaa emrindeki terassüdatı havaiye merkezi umumisidir.

Bunlardan çok mükemmel bir surette techiz edilmiş bulunan Kandilli rasathanesi müstekillen ve münferiden çalışmakta olup; Ziraat ve Müdafaa Vekâletleri emirlerinde bulunan metreoloji enstitülerinin Türkiye dahilinde bir çok şubeleri bulunmakta ve bunlardan her birisi aynı vesaiti fenniye ile mücehhez bulundukları halde aynı netice ve gayeyi istihsal maksadile ayrı ayrı uğraşılmaktadırlar.

Memleketimiz için gayet ehemmiyetli bulunan, bu metreoloji enstitülerinin sureti teşekkülleri ve keyfiyeti mesailerini hakkında bir fikri umumî verebilmek zımında; Ziraat Vekâleti Metreoloji enstitüsünün “Cümhuriyetin onuncu yıl dönümünü tesit şerefine,, neşretmiş olduğu bir mecmuadan telhis ederek aşağıdaki mulûmatı dercediyorum.

Enstitünün teşekkül ve mesaisi:

12/11/925 te Ankara - Etlikte açılmış ve müdür olarak Bodapeşte rasathanesinden M. Rethly getirilmiş ve celbedilen; Forten barometresi
Asmean piskrometre

Baroğraf

Termoğraf

Higrograf

Aletlerle işe başlanmıştır.

30/10/1927 de Ahmet Refik Bey müdüriyete tayin olunmuştur ve 1928 de ayrı bir kadro ve bir bütçe ile idareye başlanmıştır.

Bütçesi: 1928 de 51040 lira

1929 „ 56715 „

1930 „ 75000 „

1931 „ 66000 „

1932 „ 58000 „

1933 „ 61000 „

Kadrosu: 112 fen memuru

8 kâtip ve saire

Müessise; ilim ve ahvali havaiyeye müteallik her nevi malûmatı, bilûmum müessesatı Devlet ve tüccariye ile ashabı müracaata ita eyler ve vazifeye dair rapor, grafik istatistik neşr eyler.

Türkiyede metreoloji mintakları:

1 — Trakya

2 — Marmara Denizi

3 — Ege „

4 — Orta Anadolu

5 — Şarkın şimal kısmı

6 — Şark

7 — Şarkın cenup kısmı

8 — Ak Deniz

9 — Kara Deniz

olmak üzere dekuza ayrılmış ve üç sınıf itibarile:

İstasyonların

Sınıf	adedi	Meşguliyetin nevi
3	55	Kar, yağmur
2	25	Sınıf. 3. hizmetinden başka, bulutlar rüzgârlar, rutubet, suhunet, muhtelif derinliklerdeki toprak suhuneti
1	19	Sınıf. 3, 2. hizmetlerinden başka, havanın tazyiki, güneşlenme müddeti, tebehhurat, gece suhuneti tehavvülleri, azami inşimas suhuneti, ve daha bazı hadiseler.

(99) istasyona malik bulunmuş ve muhtelif vazifeler almıştır.

Mesaiyi vücade getiren aletler ise:

Hava tazyıkları:	Civalı ve madeni barometre, baragraf
Hava suhuneti:	Adi, azami - asgari termometreler, muhbir termometre, ermograf
Hava bulutları:	Piskrometre, piskrograf, higrograf, higrometre.
Güneş suhuneti:	Aktinimetre, inşiması azami termometresi.
Güneşleme müddeti:	Kampel, sunşin helyograf.
Toprak suhuneti:	0 ilâ 100 santimetrelik toprak termometresi.
Gece inşiması:	Toprak asgari suhunet termometresi.
Bulut istikameti:	Bulut aynası, efoskop.
Rüzgâr sürati:	Elanemometre, anemograf.
Yağışlar:	Plüviometre, plüviograf.
Tebehhur derecesi:	Wilt evaporimetresi. evaporigraf

Tan ibaret mütekâmil bir şekle isal edilmiş ve alelumum mesai saatleri de; 7-14-21 olarak üçe ayrılmıştır.

Enstitünün halen çalıştığı bölüklere gelince;

1 —	Klimatoloji:	İklim şartlarını tayin rasadatı
2 —	Ziraat metreoloji:	Ziraatı alâkadar eden rasatlar
3 —	Fetoloji:	Nebatâtı ay ve mevsimine ayıracak iklim ve hava esasları
4 —	Çok zararlı hadiseler:	Alelumum müessirâtı havaiye
5 —	Hava ve ziraat vaziyeti:	Havanın ziraat mahsulleri üzerindeki vakayii.

Enstitünün atiyen çalışacağı bölükler ise:

- 1 — Deniz
- 2 — Orman
- 3 — Areoloji
- 4 — Atmosfer
- 5 — Aktinometri
- 6 — Hava istidlâlâtı

kısımlarıdır.

Gönül; haritacılıkta olduğu gibi, haritacılıkla çok alâkadar olan metreoloji işlerinde de fen adamlarının ve fen vasıtalarının ve tesislerinin, böyle her idarenin ihtiyacına göre dağınık bir şekilde değil memleketin umumi ihtiyacına göre Millî bir birlik halinde çalışmasını çok temenni eder.
